Cana asobnaha numaru 20 hr. Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 7. Wilnia, Paniadziełak 17 Lutaha 1930 h. Hod VI (XIV).

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA I LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi: WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčyniena ad 9 hadz. ran. da 4 hadz. wieč

„Bieł. KRYNICA" kaštuje na hod—6 zał., na paŭhoda — 3 zał., na 3 miesiacy — 2 zał. HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEN.

Cana abwiestak: na 1-šaj staroncy 60 hr., 2 i 3 — 50 hr., na 4-aj — 40 hroš. — za radok drobnaha druku ŭ adnej špalcie

KANFISKATA „Bieł. Krynicy"

Wilenskaje Haradzkoje Starostwa pawiedamiła redaktara našaj hazety, što № 6 „Biełaruskaj Krynicy" z dnia 16 lutaha 1930 h. skanfiskawany (zajęty) za staćciu

„Achwiary kaścielnaj palityki ks. Droniča".

U hetym numary (7) źmiaščajem usio toje, što było ŭ numary 6, ale biez staćci skanfiskawanaj.

Pramowa Pasła Stepowiča

Skazana na pasiedžańni Sojmu 8 lutaha 1930 h. u času dyskusyi nad budžetam Ministra Unutranych Spraŭ.

(Pawodle stenahramy, pierakład z polskaha)

Wysoki Sojmie!

Biaručy pad uwahu, što na pramowie—maju wyznačanych tolki niekalki minut času—niama mahčymaści ŭnikać u paŭnatu pytańniaŭ źwiazanych z resortam Ministerstwa Unutranych Spraŭ, ahraničusia dziela hetaha ahulnymi najbolš pryncypowymi spaściarohami.

Z ǯioletniaha ŭzrostu budžetu Ministerstwa Unutranych Spraŭ zasłuhowaje na ŭwahu pieradusim pazycyja ab wydatkach na utrymańnie palicyi. Bačym tut, u paraŭnańni z letašnim budžetam, pawialičeńnie wydatkaŭ bolš jak na 10 miljonaŭ złotych.

U ciapierašnich časoch, kali i nawuka razam z hramadzkaj apinijaj hanić dziaržaŭnyja łady z palicejskim systemam, heta asabliwaja apieka ŭradu nad palicyjaj, i to ŭ časinie, kali zbiadnieńnie masaŭ stałasia ahulnym źjawiščam, —źjaŭlajecca wielmi dziŭnaj.

Užo katory hod haworycca z hetaj wysokaj trybuny ab tym, što palicyi za šmat; haworycca ab jaje pamianšeńni niatolki ŭ mecie aščadnaści, ale pieradusim u mecie wyłučeńnia z hramadzkaha žyćcia lišniaj palicejskaj apieki, tymbolš što heta apieka pierachodzie praŭnyja hranicy. Na žal, hetyja zakliki dajuć skutak adwarotny, bačym bo siahońnia pawyšeńnie wydatkaŭ na słužbu biaspiečnaści, jakaja na biełaruskich ziemlach źjaŭlajecca faktyčna niebiaśpiekaj. Skutak nienarmalnaha liku palicyi i jaje palityčnaha nastaŭleńnia jošć toj, što palicyjanty, asabliwa nižejšyja, kab zdawolić wymahańni swaich staršych, a tak-ža kab pakazać, što darma chleba nie jaduć — šukajuć palityčnych prastupkaŭ i administracyjnych niedahladaŭ (wykroczeń) tam, dzie ich niama. Dziakujučy hetamu, bačym palicyjny jawizyty amal što ŭ kožnaj wiaskowaj chacie. Ja nia wiedaju inšaha źjawišča ŭ žyćci wioski, jakoje patrapiła-b tak abrydzić žyćcio spakojnym hramadzianam, jak umiešywańnie z boku palicyi ŭžo nawat u žyćcio prywatnaje. Hora takomu haspadaru, što wypiswaje, abo čytaje biełaruskija hazety. Jon ŭniesieny ŭ špis asob „nieprawomyślnych" i dziela hetaha moža być wyzwany na pastarunak palicyi, a tam nawat pabity. Chto ab hetym choča pierakanacca, niachaj, reč zrazumiełaja, nia šukaje nawočnych świedkaŭ. Palicyja nie takaja naiŭnaja, kab da swaich strašennych katawańniaŭ zaprašała asystentaŭ z pasiarod žycharoŭ wioski. Chopić zatoje adwiedać pieršuju lepšuju wiosku, kab pačuć zhodnuju, strašennuju skarhu, zawučaju pomsty z nieba, što polskaja palicyja katuje Biełarusaŭ.

Za što bjuć? Heta zaleža ad nastroju kamandanta pastarunku. Časami za toje, što wyzwany čalawiek padazrony jak „niebłahanadziožny", a naprykład spakojny hramadzianin Michał Maroz byŭ skatawany na pastarunku ŭ Nowajelni (waj. Nawahr.) tolki za toje, što chacieŭ załažyć lehalnuju pačatkowuju biełaruskuju školu.

Wo jak uraduje ŭ nas palicyja. Nia budu ŭžo astanaŭlacca nad wiedamym zamiławańniem policyi da pisańnia pratakołaŭ za sabaku biaz uwiazi, za niepabielenuju chatu i h. d.

U budžetnym preliminary bačym taksama padwyžku bolš 4-ch miljonaŭ na pensyi wajawodam i starastam. Kali ŭziać pad uwahu, što pawiatowyja starasty častku swajho utrymańnia majuć ad samaŭradaŭ, to i heta padwyška, mnie zdajecca, nia maje apraŭdańnia.

Haworačy ab starastach u pawietach, nie mahu abminuć ich roli ŭ žyćci hetak zwanych samaŭradaŭ. Praŭdziwaj bałačkaj biełaruskaj wioski jošć samawola starasty ŭ začwierdžańni wybaraŭ na wojta abo sołtysa. Stwaryŭsia ŭ nas cikawy typ profesyjanalnaha wojta, jaki bučuŭy ŭ nam čužy pa narodnaści i pa duchu, stanowicca na čale hminy, z naznačeńnia starasty, na škodu intaresam wioski.

My, biełaruskija pasły, nia možam kłaści na plečy ciapierašniaha p. Ministra Unutranych Spraŭ toj adkaznaści za sumny spadak pa p. Ministru Składkoŭskim. Zatoje budziem damahacca i čakać ad p. Ministra Juzefskaha likwidacyi nadužyćciaŭ i biaspraŭja, jakoje bačyłasia u časy ŭradawańnia byŭšaha Ministra Unutranych Sprawaŭ.

BIEŁARUSKAJA, LITOŬSKAJA i ŬKRAINSKAJA STUDENSKAJA MOŁADŹ NA TRADYCYJNYM ŠLACHU SUŽYĆCIA

Tradycyjny šlach narodaŭ: ukrainskaha, litoŭskaha i biełaruskaha štoraz bolš stanowicca zrazumiełym dla hramadzianstwaŭ hetych troch narodaŭ i štoraz bolš łučnaść ich zamacowywajecca.

Ad 1922 hodu biełarusy i ŭkraincy na forumie polskaha parlamantu zmahajucca za swaje prawy supolna. U hetyja časy da biełaruska-ukra-

ins aha frontu dałučajucca i litoŭcy. Minuły 1929h. zapisywajecca ŭ chronikach hodam histaryčnym aficyjalnaj łučnaści: litoŭcaŭ, biełarusaŭ i ŭkraincaŭ pad Polščaj — ukrainska-biełaruska-litoŭskaja kanferencyja 27. XI. 1929 hodu ŭ Waršawie.

Hetym tradycyjnym šlacham idze biełaruskaje, ukrainskaje i litoŭskaje sučasnaje hramadzianstwa, hetym-ža šlacham idzie budučaja: ukrainskaja, litoŭskaja i biełaruskaja intelihiencyja — studenskaja moładź.

Studenskaja moładź uspomnienych troch bratnich narodaŭ, zdabywajučy wyšejšuju aświetu ŭ Wilenskim uniwersytecie, nawiazaŭšy miž saboju łučnaść zakraplaje jaje supolnymi zborkami, konferencyjami i ładžańniem supolnych biełaruska-ŭkrainska-litoŭskich kancertaŭ.

U minułyja hady studenskaja moładź hetych narodaŭ ładziła supolnyja wiečary-harbatki, wystupała supolnym frontam na h. zw. „Bratniaku“, a sioleta dnia 9 h. m. naładziła aficyjalnymi studenskimi sajuzami: biełaruskim, ukrainskim i litoŭskim supolny kancert.

Kancert heny adbyŭsia wielmi ŭdała i wykazaŭ salidarnaść biełaruskaha, litoŭskaha i ŭkrainskaha studenstwa.

Henaja salidaryzacyja litoŭskaj, ukrainskaj i biełaruskaj studenskaj moładzi świedčyć užo ab tym, što wysiłki biełaruska-polskaj sanacyi kinuć kość niazhody ŭ sporach histaryčnych ab słaŭnym Litoŭskim Statucie — wialikim pomniku Wial. Kn. Litoŭskaha — dziaržawy biełaruskaha, litoŭskaha i ŭkrainskaha narodaŭ — mety swaje nie dapiali. Moładź wiernaja supolnym tradycyjam troch narodaŭ pajšła j dalej pa namiečanym minuŭščynaj šlachu, nie prysłuchoŭwajučysia da sanacyjnych dysonansaŭ.

p—k.

Z biełaruskaha žyćcia.

PAD POLŠČAJ.

Z dziejnaści Bieł. Pas. Klubu. U časie dyskusii nad budžetam u Sojmie wystupali z pramowami pasły: Stepowič, Jaremič i Karuza. Pramowy pasłoŭ Jaremiča i Karuzy budziem źmiaščać u nastupnych numarach „B.-Krynicy“.

Jak dawiedywajemsia, u dziaržaŭnym budžecie Polščy, dziakujučy zachadam pasła F. Jaremiča, pryniataja Sojmam znachodzicca suma 500 tysiač zł. na biełaruskija sprawy — 100 tysiač na bieł. wučycielskuju Seminaryju, 150 tysiač na wučycielskija kursy, 200 tysiač na budowu bursy Nawahradzkaj bieł. himnazii i 50 tysiač na wydawiectwa. Kab-ža nie na lemantary L. Majeŭskaha i čytanki polskaj abecedaj!

Redaktar i wydawiec „Шляху Моладзі“ pad sudom. Redaktar „Ш. М.“ M. Pieciukiewič i wydawiec J. Bahdanowič atrymali akt abwinawačańnia ŭ sprawie kanfiskaty „Шляху Моладзі“, u jakim abodwa abwinawačany pawodle 132 art. k. k. Sprawa budzie razhladacca ŭ Akružnym Sudzie.

Lektar biełaruskaj mowy ŭ Wilenskim uniwersytecie. Ad 15 h. m. pačynajucca lekcyi biełaruskaj mowy ŭ Wilenskim uniwersytecie. Lekcyj henyja maje čytać wiedamy polonofił Janka Stankiewič.

Wystaŭka ručnych rabot wučanic Wil. Bieł. Himnazii adbudziecca ŭ sali taje-ž himnazii 15 h. m.

Biełaruskaje pradstaŭleńnie na wioscy. 5. I. s. h. u w. Swincy Wialejskaha paw. moładź ładziła biełaruskaje pradstaŭleńnie. Adyhrali: „Janka Kancawy“, „Mikitaŭ Łapać“ i „Kwietka Paparaci“. Pradstaŭleńnie adbyłosia pad kiraŭnictwam A. Tumaš na adkaznaść Żodziskaha hurtka Bieł. Inst. Haspadarki i Kultury. Narodu było tak šmat, što palicyja dziela wialikaha ścisku zabaraniła pradawać bolš biletaŭ. Z pryčyny hetaj na pradstaŭleńnie hladzieła tolki kala 300 asob.

Niawiedamy adwakat niawiedamaha „Biełaruskaha Carkoŭnaha Kamitetu“. Nikomu niawiedamy „Bieł. Carkoŭny Kamitet“ u swoj čas źmiaściŭ u polonofilskim Łuckiewičaŭski „Напярадзе“ adozwu da prawasłaŭnych biełarusaŭ, zaklikajučy bajkatawać wybary na carkoŭny Sabor. Biełaruski Nacyjanalny Kamitet u Nr. 5 „Bieł.-Krynicy“ padaŭ da wiedama biełaruskaha hramadzianstwa, što takaja biełaruskaja arhanizacyja, jak „Biełaruski Carkoŭny Kamitet“, a taksama i jaje skład nia wiedamy.

Ciapier-ža ŭ Łuckiewičaŭskim „Напярадзе“ z 12 h. m. niejki tak-ža niawiedamy adwakat niawiedamaha „Bieł. Cark. K tu“ schawaŭšysia pad pseŭdonim „К-ны“ zajaŭlaje „atkrytym“ piśmom, što niawiedamy „Bieł. Carkoŭny K-t“ nia čujecca ŭ abawiazku być publična wiedamym. Słowam, prad biełaruskim hramadzianstwam „Bieł. Cark. K-t“ ihraje ŭ zakrytuju. Wiedamy jon musić tolki Łuckiewičaŭskaj cheŭry.

Cikawaje piśmo! U Nr. 7 defenzyŭna Łuckiewičaŭskaha „Напераду“ pajawiłasia piśmo druhoha pasła Łuckiewiča staŭpa polska-biełaruskaj sanacyi, dyr. Wil. Bieł. Himn. R. Astroŭskaha. Piśmo hena, jak wyhladaje z jaho źmiestu, miž inšym dakazwaje, što sučasny kirunak u Wil. Bieł. Himnazii „*možna nazwać hramadaŭskim, bo jon radykalna-narodnicki*“. Woś-ža, kali palityku ŭ himnazii ściwardžaje dyr. himnazii, dyk trudna jamu nia wieryć. Adno tolki treba dadać, što pad henymi słowami: „*hramadaŭski, radykalna-narodnicki*“ treba razumieć: *polska-sanacyjny*. Ale ab hetym siańnia ŭsie wiedajuć. Dyk biespatrebna dyr. Astroŭski łamajecca ŭ adčynienyja dźwiery, a jašče bolš biespatrebna, jak daŭniej, tak i ciapier užywaje himnaziju jak kozyr u swaich z Łuckiewičam palityčnych aferach. Sumna! Kožnaja palityka ŭ škole — zło wialikaje, ale jašče bolšaje zło toj cynizm dyr. Astroŭskaha, z jakim jon publična da palityki ŭ pawieranaj jamu škole pryznajecca!

Da hetaj sprawy jašče wierniemsia.

Z RADAWAJ BIEŁARUSI.

Dla sialan, spraciwiŭšychsia kamunie, prakuror damahajecca kary śmierci. Ab tym, z jakim prymusam kamunisty zahaniajuć sialan Radawaj Biełarusi ŭ kamunu i što sialanie, praciwiačysia kamunie, wystupajuć u abaronie swajej ułasnaści z arużžam u rukach, my užo nia raz pisali. Ciapier, jak padajuć niamieckija hazety, adbywajecca ŭ Radawaj Biełarusi sud nad 60 sialanami, spraciwiŭšymisia kamunie. Prakuror damahajecca dla ŭsich 60 asob kary śmierci.

Z Polščy.

Sojm pracuje. Budžetnaja sesija Sojmu skončana pieramohaj Sojmu. Cikawa, jak budzie Sojm razhladać prajekty źmieny konstytucyi? Ale heta pakaža niedalokaja budučynia.

Z zahranicy.

Apostalskaja Stalica ab balšawikoch. Haława katalickaha Kaścioła papiež Pius XI wydaŭ da ŭsiaho świetu adozwu, u jakoj ściwardžaje, što niaaficyjalnyja pierahawory Watykanu z Maskwoj nie dali nijakich rezultataŭ. Usie wysiłki Papieža pazbawić rasiejski narod ad panujučaha nad im zła, ničoha nie pamahli. Udałosia tolki zbawić ad śmierci patryarcha Tichana i pry pomačy achwiar z usich staron świetu abaranić ad hałodnaj śmierci 150 tysiač dziaciej. Ale dalej pracaŭniki miłasierdzia prymušany byli spynić swaju dziejnaść, bo balšawiki ličyli za lepšaje zasudzić tysiačy niawinawatych na śmierć. Balšawiki dajšli da taho, što prymušali rabotnikaŭ wyrakacca wiery pad pahrozaj pazbaŭleńnia ich kartačkaŭ na chleb i prawa na kwateru. Balšawiki, ładziačy biazbožnyja karnawały, adziawali padrostkaŭ u wopratku duchoŭnikaŭ i im zahadywali publična pławać na kryž. U kancy adozwy Papież zaklikaje ŭsich wiernych da malitwy u dzień św. Jozefa 19 sakawika.

U S.S.R.R. socyjalnaja rewolucyja wyhladaje jak wajna kamunistaŭ z sialanstwam. Uwieś čas panawańnia kamunistyčnaj partyi ŭ S.S.R.R. až da sioletnieha hodu wiałasia tolki padhatoŭka da socyjalnaj kamunistyčnaj rewolucyi. Ciapier-ža kamunisty prystupili da swajej rewolucyi i pačali nastupać na wiosku. Likwidujuć prywatnuju ułasnaść i zawodziać kamunu. Na hetuju rabotu, dziela zawodžańnia kamuny zarhanizawali 100 tysiačnuju armiju haradzkich rabotnikaŭ i pasłali ich u wiosku na zmahańnie z h. zw. „kułakami“ — adbirać u hetych zamažniejšych sialan usio, što tolki znajdueć i zakładać na wioskach kamuny. U pomač hetaj stotysiačnaj armii rabotnikaŭ wysłanych na wajnu ŭ wiosku z sialanstwam takaja-ž armija wyznačana i čyrwonaarmiejcaŭ — wojska. Chto kaho zwajuje: kamunisty wiosku, ci wioska kamunistaŭ — pakaža budučynia.

Komsamolcy razhromliwajuć kooperatywy. Balšawiki, zarhanizawaŭšy 50 tysiač komsamolcaŭ, byccam dziela ahitacyi na wioscy, pasłali ich siačy les. Komsamolcy nia prywykšyja da pracy i zdolnyja tolki da ahitacyi kinuli siačy les i pačali razhromliwać balšawickija kooperatywy. Balšawickija ŭłady u strachu prad swaimi-ž haduncami parassyłali ich u mieńš zaludnienyja miescy, kab jany nia byli tak škodnymi balšawickamu ładu. Słowam, komunisty pracawać nia choćuć, a tolki kamandawać. Hetak uzhadawali i moładź u „komsamołach“.

Kolektywizacyja Sawieckaje Biełarusi.

II.

Prawodziačy ahulnuju kolektywizacyju Saw. Biełarusi, komunisty majuć na mecie nia tolki zawiaści kamunu i hetym addać swajmu kantrolu sialanskija haspadarki (jak jany zawuć — fabryki zboža), ale majuć jašče na mecie prawiaści swaju prahramu da kanca, heta značyć z n i a ś c i r e l i h i j u i s i a m j u.

Relihija ŭ sawietach aficyjalna pryznajecca za reč prywatnuju, ale tyja ludzi, jakija tam byli, abo naahuł interesawalisia sawieckim žyćciom, wiedajuć dobra, što balšawiki iduć da poŭnaha źnistažeńnia ŭsiakaj relihii. Heta wypływaje z ichnaj prahramy i z ichnaha materyjalistyčnaha razumieńnia świetu. (Jany nie pryznajuć ducha, značyć Boha i dušy, a pryznajuć tolki materyju). Źnistožyć relihiju jany pastanawili ad samaha pačatku swajho istnawańnia, ale nie prawodzili hetaha raptoŭna, bo bajalisia narodu. Jany tolki pawiali šyrokuju antyrelihijnuju ahitacyju; pašyrali ŭsiakuju biazbožnickuju literaturu, abśmiejwali ŭsie relihii, rysawali rožnyja karykatury, wazili na hruzawych samachodach roznyja fihury pradstaŭlajučyja niby Boha Ajca, Jusa Chrysta abo Maci Božuju, potym hetyja fihury kidali ŭ hraź abo palili. Takim paradkam jany staralisia apahanić najbolšyja chryścijanskija świataści i hetym adwiarnuć narod ad relihii. Ale ŭsio heta słaba pamahała. Bywali takija wypadki, što ichnaja ahitacyja rabiła jakraz naadwarot: ludzi, katoryja susim nia wieryli i nie chadzili ni ŭ kaściol, ni ŭ carkwu, kali pabačyli takoje naruhańnie nad chryścijanstwam, iśli ŭ światyniu Božuju i rabilisia wierujučymi...

Praśledujučy relihiju komunisty asabliŭšuju ŭwahu źwiarnuli na dzieciej i maładziaž. Jany zabaranili wučyć ralihiju ŭ škołach i nia tolki ŭ škołach, ale ŭsiudy, nawat u światyni abo ŭ prywatnaj kwatery. Za nawučańnie maładziažy (da 18 hadoŭ) relihii, duchoŭnych sudzili i dawali pa 10 hadoŭ katarhi. Hetym chacieli adarwać maładziaž ad relihii i duchawienstwa. Praŭda, hetaj zabaronaj jany dapiali peŭnych wynikaŭ, ale nia susim. Zdarałasia wielmi časta, što maładziaž nia tolki chadziła ŭ światyni Božyja, ale nawat naležała da carkoŭnych i kaścielnych chorań! U sawieckich hazetach časta možna było spatkać narakańnie, što chodziać piajać u światyni nawat siabry i siabroŭki komsomołu (komunistyčnaj maładziažy).

Hetakija rezultaty dziesiaci hadowaj ahitacyi, naśmieškaŭ i praśledu relihii nia byli zdawalniajučymi dla komunistaŭ. Dyk jany prystupili ciapier da rašučaha zmahańnia z relihijaj, a hetym rašučym zmahańniem jość ahulnaja kolektywizacyja wioski.

Jakim-ža sposabam komunisty maniacca źništožyć relihiju pry pomačy kolektywizacyi? A woś jakim.

Treba wiedać, što ŭ sawietach usie światyni i duchawienstwa znachodziacca na ŭtrymańni parachwijanaŭ. Parachwijanie biaruć u arendu ad balšawikoŭ carkwu ci kaściol, jakija tam abjaŭleny niby narodnaj ułasnaściu, płaciać za jaje dawoli wysoki čynš, źbirajuć hrošy na remont swajej światyni, kali jana walicca abo ciače, kuplajuć da światyni ŭsie patrebnyja tam prylady, płaciać pensyju duchawienstwu — słowam jany z swaich hrošaj i składak apłačwajuć usie źwiazanyja z utrymańniem światyni raschody. I nia hledziačy na toje, što komunisty adnosilisia da tych ludziej, katoryja naležać da jakoj relihijnaj hminy (parachwii) wielmi niapryčilna (napr. nie dawali im kartačak na praduktу abo adziežu), ludzi paddzieržywali swaje światyni jak mahli. Praŭda, zdaralisia wypadki, što ludziam było nie pad siłu ŭdziaržać światyniu, apłacić uwieś čynš i ŭsiałaki padatak za jaje, dyk tuju światyniu komunisty abwiaračywali na świecki ŭžytak, najčaściej na swaje komunistyčnyja kluby.

Dyk ciapier pry ahulnaj kolektywizacyi i skasawańni prywatnaj ułasnaści, komunisty duma-

DA NAS PIŠUĆ.

ZMAHAŃNI KS. BŽOZOŪSKAHA Z BIEŁARUŠČYNAJ.

Daniušawa, Wialejskaha paw. Z pačatkam sioletniaha hodu, probašč našaj parachwii ks. Bžozoūski pačaū zmahacca z biełaruščynaj. Da hetaha zmahańnia užywaje jon i ambony. Hrazić čytačom „B. Krynicy" admowaj kaścielnaj absłuhi. Adnojčy zajawiū, što kali nie pierastanuć čytać „B. K.", dyk tych nia budzie uwažać za katalikoū, a kali chto z čytačoū „B. K." budzie žanicca, dyk nia dašć ślubu. Hraziū, što budzie čytać z ambony proźwiščy tych asob, jakija čytajuć „B. Krynicu." U hetym swaim zmahańni ks. Bžozoūski starajučysia apahanić usio, što jošč biełaruskaje. nia stydaūsia nawat cytawać i takija wyrazy „i šyroka i hruba i nizkaha rostu, ješć, wošy bjeć i češa karostu," nazywajučy hetyja frazy pieknatoj biełaruskaj paezii. Dziūna, što ksiondz dy zahladaje ū takuju brukowuju literaturu i niekatoryja słowy z jaje cytuje. Jon pastaraūsia tak-ža dastać ad niekatorych asob, jak ad staršyni hurtka Bieł. Inst. Hasp. i Kult. zračeńnia na piśmie „B. Krynicy" zapeūniūšy, što ū kulturnaj pracy" pieraškadžać nia budzie Ale heta byli tolki abiacanki, bo zaraz-ža zajawiū, što kali-b dzie ładzilisia biełaruskija pradstaūleńni, dyk pad wialikim hrachom zabaraniajecca tudy katalikom iści, a kali chto hetaj jaho zabarony nie pasłuchaje — budzie čytać taho z ambony, jak wialikaha hrešnika. Hetyja śmiašnyja sposaby zmahańnia ks. B. z biełaruščynaj nikoha ad biełaruskaj sprawy nie adstrašajuć, a tolki jašče bolš hartujuć u zmahańni za swajo rodnaje. Niedaloki.

Z ŠKOLNAJ SPRAWAJ U NAS BŁAHA.

Warakomščyna, Nawahradzkaha paw. Jošć u nas škoły polskija, ale karyści dla našych dziaciej z ich mała. Chodziać našy dzieci pa nieskułka hadoū u polskuju školu i ničoha nawučycca nia mohuć. Sialanie byli sabraūšysia padawać prad Nowym Hodam deklaracyi na biełaruskuju školu, ale jak pačali strašyć rožnyja ciomnyja adzinki, dyk spužalisia i apuścili ruki. Dyk dzieciam prydziecce i hety hod siadzieć u polskaj škole i łypać wačmi nie razumiejučy wučyciela. Nu, ale što zrobiš, kali našy sialanie jašče słuchajuć rožnych prachadzimcaū i nadtaž bajacca strachaū. Špak.

KULTURNAJA PRACA.

w. Zialonka, Świancianskaha paw. Naša moładź choć i nia majučy nijakaj arhanizacyi 19.I. s. h. zładziła biełaruski spektakl. Adyhrali kamedyju „Wybary Staršyni." Narodu było tak šmat, što treba było jhrać dwa razy h. zn. dźwie źmieny.
Sceničny twor wykanali: A. Žwireła, F. Šynkiewič, S. Swirbut, J. Warnieła, B. Urban, S. Radutka, J. Simaška, J. Wiłkojć, S. Warnieła, J. Dudaronak, M. Miečkoūski, B. Wiłkojć i N. Simaška. Scena adyhrana wielmi dobra i ūsie byi zdawoleny.

Čeść Tabie Moładź! Pastarajsia załažyć hurtok B. I. H. i K. i pracuj na karyść Baćkaūščyny! Zabłosiski

BIEŁARUSKAJA ŚWIEDAMAŚĆ ŠYRYCCA.

m. Radaškawičy, Maładečanskaha paw. Jak tolki školnymi ūładami začyniłasia ū nas Biełaruskaja Himnazija, niekatoryja dumali, što biełaruski adradženski ruch zamre, ažno stałasia naadwarot. Nacyjanalnaja świedamaść ni čuć nia spyniłasia, ale jašče bolš pašyryłasia.
Možna zaūwažyć užo i siarod katalikoū, jakija ūpierad ličyli siabie za palakoū — ciapier świadoma siabie nazywajuć katalikami-biełarusami. Najbolš uświedamiła nas hazeta „Biełaruskaja Krynica" za što joj wialikaja padziaka. P. Č.

KARYSNY WIEČAR.

m. Dubrowy, Maładečanskaha paw. Na prawasłaūnaje Wadochryšča 19 studzienia s. h. zdaryłasia mnie być u miastečku Dubrowach i jakraz ū hety dzień tam adbywaūsia biełaruski spektakl, ładžany Krynickim hurtkom B.I.H.K. Adyhrywali kamedyju „Michałka" i „Lekary i leki.
Wialikaja sala była ūsia zapoūniena narodam. Na pryhoža ūdekarawanaj scenie ūbačyli maładych-siaūcoū kultury, a jak scena začyniałasia, wopleskam nia było kanca. Chacia niekatoryja artysty wystupali pieršy raz na scenie, adnak swaje roli wykanali pamastacku. Usia moładź, byūšaja na spektakli, nia moža zabycca swaich rodnych słoū pačutych sa sceny, jakija hłyboka zapali ū maładyja dušy. Wodhuki pra spektakl praniaślisia hučnym recham pa ūsim pawiecie.
Čeść Wam i wialikaja padziaka, maładyja artysty i artystki, hetym Wy robicie wialikuju rabotu dla Biełaruskaha narodu. P. Čabarok.

BIADA I HAREŁKA.

Dziawieniški, Ašmianskaha paw. Dziūna niejak, što harełka jošć nieadčepnym pryjacielem biady. Mała jošć takich biedaū, kab jany byli nieźwiazany z harełkaj. Užo-ž ciapier na našaj biełaruskaj wioscy takaja biada, što i apisać trudna, a moža chto skaža, što niama ū nas harełki, abo jaje biadaki sialanie nia pjuć? Dy nie — pjuć jaje wadu! A wypiūšy harełki biada jašče bolšaj robicca. Adzin štoś hublaje, druhi ūleźie nie ū swajo.
Darahija braty! Treba nam hetaha woraha — harełku wyhaniać z našaj staronki, bo jana nas zhubić. D.

HAROJ, PALESKAJA MOŁADŹ!

Budsłaŭ, Wialejskaha paw. 26.I.30 h. u pamiaščeńni Budsłaūskaje hminy Hurtok B.I.H. i Kultury ładziū spektakl-wiečarynu. Šmatlikaja publika ūbačyła na scenie „Pasłaniec" — Rodziewičа i „Piarestuju Krasulu". U roli artystaū wystupali pieršy raz chlopcy i dziaūčaty wykľučna z w. Paleśsie. I treba adznačyć, što pieršy blin nia wyjšaū komam, jak časta bywaje ū takich wypadkach. Naadwarot, treba padkreślić, što maładyja artysty-amatary spoūnili swajo zadańnie zusim zdawalniajuča. Ab hetym świedčyli burnyja wopleski publiki. Niachaj-ža i na dalej raźwiwajecca Paleskaja moładź i pracuje na karyść Baćkaūščyny. Chaj jana budzie prykładam dla toj moładzi, katoraja da hetaha času nia maje adwahi parwać suwiazi z roznymi „kułkami" i rahatami šapkami, zaśmiečwaje rodnuju mowu barbaryzmami*) i čurajecca ūsiaho rodnaha.

* * *

Na aŭtar Adradžeńnia.

U niadzielu 2.II.30 h. budynak Budsłaūskaje pačatkowaje školy byū świedkam wialikaha hramadzianskaha učynku biełaruskaha pracoūnaha sialanstwa. Adbywaūsia hadawy schod siabroū kooperatywu „Zhoda" i ū budžecie na 1930 hod u liku inšych kulturna-praświetnych wydatkaū było uchwalena achwiarawać 50 zał. na Biblijateku Hurtka B. I. H. i K. Pastanowa hetaja była prawiedziena adnahałosna, pry adnym ustrymaūšymsia (pisar Hryniawiecki). Świedčyć jana ab wialikich žyćciowych siłach našaha narodu, jaki zrazumieū užo klič „Sam—sabie." Budsłaūski.

ŠUKAJUĆ.

U m. Daūhinawie, Wialejskaha paw. źjawilisia sioleta biełaruskija kalendary. Dawiedaūšysia ab hetym palicyjant Wawžyniak chadziū pa ūsich miastačkowych kramach, šukajučy winawajcaū sprawadžańnia hetaj „nielehalščyny" Daūhinaūski.

Ab haspadarcy.

Prawiły dajeńnia.

Ziemlaroby ū Danii zajmajucca małačarstwam na wialikuju ruku i majuć z hetaha wialiki dachod. U chlawoch paraźwiešywany tablički z hetymi prawiłami:

1. *Karowa jošć tworam, jaki taksama jak i čaławiek adčuwaje bol i zdawalnieńnie.* Łaskawaje abchodžańnie z karowaj abłahčaje pracu i wiadzie da wyrableńnia bolšaha mnostwa małaka.
2. *Ćwičeńniem wym'ja pałapšajecca.* Wydoiwaj dzieła taho staranna, bo hetym samym raźwiwajecca wym'ja i pałapšajecca jakaść małaka: samaje apošnіaje małako jošć užo śmiatana.
3. *Dai dobra*: ssaki biary ū poūnuju daloń i małako wyciskaj; kiepska robić, chto małako wyciahuje, wyciskaj małako ū kirunku źwierchu ūniz. Nikoli nie pierarywaj dajeńnia, pakul nia wydaiš karowu da apošniaj kapli. Pahładź karowu prad i pašla dajeńnia.**)
4. *Čystata pry dajeńni*: Načyńnie da dajeńnia mu ić być susiom čystaje. Abmywaj ruki

*) čužymi słowami.
**) Ale ruki pry dajeńni musiać być čystyja.

---

juć pakasawać i ūsie światyni. Niachaj ciapier paprabuje sielanin udziaržać carkwu abo kaścioł! — kažuć jany. I sapraūdy. Daūniej sielanin mieū swaju haspadarku, mieū jaki pud zbožža na prodaž, mieū wywieźci na rynak krychu masła, bulby, časam parsiuka jakoha abo ciałušku ci karowu, a ciapier što? Ničoha, bo ūsio budzie naležać nie da jaho, a da kolektywu!

Ciapier nawat jajka žonka nie pradašć, bo i kury naležać da kolektywu! Wot i waźmi hrošy na carkwu abo na kaścioł, kali sam nia maješ! Małaka dla chworaha dziciaci i to idzi prasi ū sawieckaha kamisara — ekanoma, a što hawaryć, kab mahčy pakryć usie raschody, źwiazanyja z utrymańniem światyni!

Woś hetakim paradkam praz uwodžańnie kolektywizacyi, komunisty dumajuć wykaranić relihiju dazwańnia. Nam zdajecca, što światyniaū takim paradkam mohuć šmat pakasawać, ale relihii nia tak lohka wykaranić z serca ludzkoha, ludzi ūsiorоūna buduć hawaryć paciery i ū kołchoznych barakach — a dašć Boh—i duchawienstwa ich nie pakinie...

Ale nia tolki relihiju — choćuć wywieści komunisty praz swaju kolektywizacyju. Jany siahajuć ješče dalej i hłybiej — jany chočuć skasawać i siamju.

Pryčym tut siamja? — spytajecca chto. Ci siamja pieraškadžaje komunistym u ichnych planach? Tak, pieraškadžaje. Usiaki wiedaje, što siamja jošć asnowaj prywatnaj ułasnaści. Pakul čaławiek nia aženicca, jon mała dbaje ab swaju prywatnuju ułasnaść, ale jak tolki aženiūsia—zaraz-ža pačynaje staracca, kab uparadkawać i pawialičyć swaju ułasnaść. Ciapier treba pastawić i addzielnuju chatu i kupić karoūku i prydbać siakoje takoje haspadarskaje znadobbie — słowam, čaławiek padobny tahdy da taje ptuški, što ūje swaju hniazdziečka. Woś takim paradkam siamja jošć sapraūdnaj asnowaj i fundamantam, na jakim apirajecca prywatnaja ułasnaść. Zachawaūšy siamju, niemahčyma skasawać prywatnuju ułasnaść.

Wiedajuć ab hetym dobra komunisty i zatym praz kolektywizacyju dumajuć skasawać i siamju. Pa ichnaj prahramie u takim kolektywie (ci kamunie) siamji być nie pawinna. U kolektyūnych barakach ludzi — i mužčyny i žančyny — pawinny žyć razam. Tak, jak žywuć awiečki ū chlawie abo inšaja žywioła. Niachaj žywuć jak chočuć i robiać što chočuć. Dzieci buduć hadawacca nie pry baćkoch, ale ū prytułkach, dzie buduć ich uzhadowywać u čysta komunistyčnym i biazrelihijnym duchu, kab dzicia prypadkam nie pačuła ad matki pacierаū abo relihijnaj pieśni. Dziaciej buduć rassyłać pa dalokich prytułkach, kab časam matka nie paznała swajho dziciaci i dzicia nie prywiazałasia da matki, kab takim čynam nie zawiazałasia iznoū siamja...

Woś jakija, u apošnich swaich metach, imknieńni komunizmu. Ciapier, jak čuwać, dziaciej ad baćkoū jašče ni adbirajuć, tolki zhaniajuć u supolny barak, ale ū budučynie, prawodziačy ściśła swaju prahramu pawodle planu h. zw. piacihodak (kožnyja piać hadoū krok napierad da komunizmu — kažuć jany) jany maniacca prawieści i heta. Ciapier tolki jany dali wialikuju swabodu ū žanimstwie i razwodach — heta maje być padhatawaūčym i pierachodnym mamentam da poūnaje komunizacyi ūsiaho žyćcia wa ūsich sawieckich respublikach.

Sawieckija i zahraničnyja hazety ciapier šmat pišuć ab hetaj komunizacyi (ci jak ciapier kažuć: kolektywizacyi) sialanstwa ū S.S.R.R. Wyjaśnić toje pałažeńnie, u jakim znajšłosia ciapier naša sialanstwa pa toj bok miažy, my ūważali za swoj abawiazak. Ab tym, jak heta kolektywizacyja budzie prawodzicca, budziem pisać u chronicy „z Radawaj Biełarusi" abo padawać u wiestkach z S.S.R.R. Našy čytačy pawinny pilna sačyć za ūsim tym, što tam robicca.

Prysyłajcie padpisku na „Biełaruskuju Krynicu".

prad i paśla dajeńnia. Pry dajeńni miej ruki suchija i budź pry hetym zaŭsiody čysta apranieny.

Zdarowaje wym'ja: kali bačyš rany abo vysypku na vym'i, abo ssakach, kali vidziš što małako redkaje ci źmienienaje, paradźsia zaraz-ža z susiedam, abo pakilč dochtara-veterynara.

6. Para dajeńnia: z dajeńniem pačynaj zaŭsiady ŭ tuju samaju paru i karovy dai zaŭsiady ŭ tymsamym paradku.

(*Z pracaŭ inž. Ad. Klimowiča*)

Naša pošta.

Niedalokamu. Z prysłanaha karystajem.

Niezabyłamu. Z matarjału skarystajem.

Miedźwiadzionku. Waš matarjał u hety numar spaźniŭsia, źmieścim u nastupnym łacinki.

Fr. Jančuk. Prośbu spaŭniajem.

Aleks. Leaškiewiču. Hazetu pasyłajem.

W. Pupkiew. Zusim razumiejem Wašaje pałažeńnie, prośbu spaŭniajem.

J. Sierhijewiču. Brakujučyja numary damahajciesia na pošcie.

J. Sarocy. U henaj škole moža nawučycca tolki na majstra, jaki budzie mahčy budawać. Reč zrazumiełaja, što na inžyniera nie nawučycca. Biazumoŭna šmat lepiej budzie, kali Waš syn budzie wučycca ŭ hetaj škole čym zusim biez nawuki. Namaŭlać nia možam, jak sami ŭważajecie, adno zaznačajem, što lepšych warunkaŭ da nawuki dla našych sialan niama nidzie.

J. Saŭko. Takuju knižku Wy možacie kupić u kniharni „Pahonia", Ludwisarskaja 1. Knižka hena napisana ŭ polskaj mowie i kaštuje niešta kala 60 zł. Kali cikawiciesia takim pytańniem, to raim kupić jaje, bo jana wielmi papularnaja.

Alek. Łaŭnikiew. Z prysłanaha ŭ swaim časie skarystajem.

Sutkoŭcu. Praŭnuju paradu damo.

J. Pławiejskamu Prośbu spaŭniajem.

W. Kažamiacy. Hazetu pasyłajem, prysyłajcie padpisnuju płatu.

S. Nadozirnyć. „Bieł. Krynicu" pasyłajem.

Łahunionku. Wašyja ŭwahi wiemi słušnyja. Hazetu pasyłajem Wam i nadalej.

Strychlinie. Z prysłanaha skarystajem, pišycie bolš

P. Marcinkiewiču ŭ Łatwii. Prośbu Wašu spoŭnili.

W. Kireju. Hazeta Wam wysyłajecca akuratna damahajciesia na pošcie.

J. Zajcu. Hazetu pasyłajem, prysyłajcie padpisnuju płatu.

E. Smolskamu. Probnyja numary „Bieł. Krynicy" pasyłajem

P. Šablinskamu ŭ Łatwii. Prośbu spaŭniajem. Prypaminajem, što za Wami jość šmat zalehłaściaŭ, prosim rehulawać ich.

M. Durejcy. Ad padpisnoj płaty Was, jak karespandenta našaje hazety, zwalniajem. Starajciesia padawać wyraznyja, praŭdziwyja fakty, majučyja ahulnaje začeńnie, dyk kožnuju karesp. budziem źmiaščać.

J. Turonku. U hetakaj sprawie my nia možam Wam dawać radu, rabicie tak, jak dla Was wyhadniej i lepš.

Ko-ko. Wieršy atrymali, razhledzim.

Auh. Ściepulonku. Hazetu pasyłajem, prysyłajcie padpisnuju płatu.

J. Hryšelu. Hrošy atrymali, dziakujem, hazetu pasyłajem.

M. Mar. U swaim časie źmieścim.

Uł. Dubroŭski Knižka ab jakoj Wy pytajecie naz „Lakarskija Ziołki", kaštuje 50 hr. z pierasyłkaj. Napisana ŭ bieł. mowie. Kupić možna ŭ kniharni „Pahonia" Ludwisarskaja 1. Adres źmianili.

Hrošy atrymali ad: a. Filewiča, A. Sinkiewiča, Uł. Kondrata, J. Saŭki, Stan. Blina.

Kataloh

(Knihapis)

biełaruskich knih ułasnych kniharni „Pahonia" (Wilnia, Ludwisarskaja 1), a takža ŭziatych na prodaž ad inšych wydawiectwaŭ.

Я—J

Язэп Нарцызаў. — Вар'ят без вар'яцтва і Вялікая шыш а. повесьць. Выд. Б. Клецкіна, Вільня 1923, стр. 64, ц. 1,00

Як ратаваць уздутую жывёлу. Пералажыў на беларускаю мову Антось Хатні. Вільня 1909 г. стр. 12, цана . . 0,20

Jak pawialičyć zysk z karoŭ. Wyd. T-wa Alfa Nobel u Waršawie. Str. 8. Cana 0,10

Якое закупляць масла і як яго перахоўваць. Выд. Віл. Саюзу Коопэратываў. Стр. 4 цана 0,10

Ядвігін Ш. — Дзед Завала. Выд. „Нашае Хаты." Вершаваная легенда Вільня, 1910 г. Стр. 15. Цана 0,25

Ядвігін Ш. — Бярозка. Выд. Б. Клецкіна. Зборнік расказаў. Вільня, 1923 г. Стр. 48. Цана 0,90

Nadzwyčajnaja zimowaja akazija!

Abminajcie pasrednikaŭ i pierakupščykaŭ, nabywajcie tawary prosta z pieršaj krynicy, — na paławinu taniej, čym u wašych miascowaściach Zaaščadžajcie ciažka zapracawanyja hrošy, wydawanyja ŭ wašych wakolicach, dyk atrymajecie ŭ nas padwojnuju kolkaść tawaru. Cełу kamplekt tolki za 41 zł., jaki nadajecca dla kožnaha domu, a imienna: 3 mtr. waŭnianaha bastonu padw. šyryni na elehanckaje mužskoje ŭbrańnie, abo palto damskaje (koler wodle žadańnia) 3 mtr. markizy — tawar pušny i miakki na pieknuju i ciopłuju sukniu damsk. (jakija chočučy kolery), 1 daskanalnaja trykotawaja, zimowaja kašula mužskaja, abo žanockaja, 2 mtr. barchanu na ciopły kaptan mužski, abo žanocki, 1 para ciopłych pančoch žan., 1 chustka tureckaja na haławu z pieknymi kraskami, 1 ručnik waflowy, 3 nasowyja chustački (nasatki) i adzin duža pryhožy, šaŭkowy halštuk (krawat) światočny. 1 para ciopłych škarpetak mužskich.

Usio heta razam wysyłajem tolki za 41 zł. za zaličkaj paštowaj, pa atrymańni listowaha zawiedamleńnia. Płacicca pry atrymańni z pošty pierasyłki.

UWAHA!

Kuplajučy ničoha nie ryzykuje dziela taho, što, kali tawar nie padabajecca, prymajem jaho iznoŭ, a hrošy adsyłajem. Tyja, katoryja adrazu prysyłajuć 3 zł. nia płaciać koštaŭ apakunkowych i apłaty paštowaj.

Zakazy prosimo adresawać:

„Polska Wytwórnia"

Łódź, Nowomiejska 17.

Cennik na ŭsialakija tawary wysyłajem biazpłatna

Čytajcie i pašyrajcie „Biłaruskuju Krynicu".

Tannaja pradaž bieł. knih.

BIEŁARUSKAJA KNIHARNIA „PAHONIA"

(Wilnia, Ludwisarskaja Nr 1)

pradaŭžaje tannuju pradažu biełaruskich knih, jakich śpis kniharnia wysyłaje, chto pryšle na heta marku na 10 hr.

Kniharnia na kožnaj z praznačanych dla tannaj pradažy knih robie značnuju ŭstupku, a na niekatorych ustupaje paławinu (50 proc.). Tannaja pradaža ŭžo pačałasia i budzie trywać da 20.II. 1930 h. Hramadzianie, paśpiašycie skarystać z hetaj redkaj akazii!

Uwaha!

Tannaja raspradaža astatkaŭ biełaruskich KALENDARO. KNIŽAK. (adryŭnyja ŭžo ŭsie raspradadzieny). Chto dahetul nia kupiŭ sabie biełaruskaha kalendara, chaj paśpiašyć kupić ciapier ad 20 lutaha da 15 sakawika. Chto pryšle hrošy ŭ hetym časie, toj atrymaje kalendary pa takoj canie:

1) Kalendar haspadarski z pierasyłkaj 90 hr.
2) „ humarystyčny „ 1,35 hr.

Hramadzianie, śpiašycie skarystać z hetaj akazii, bo i knižak kalendaroŭ užo zapas niewialiki. Kalendary wysyłajucca pa atrymańniu ŭsich hrošaj, abo kali zakaz na niekalki štuk, wysyłajucca takža za pabraniem pa atrymańniu zadatku.

Wypisywać možna z Kniharni „Pahonia" Ludwisarskaja 1. abo kniharni St. Stankiewiča Wostrabramskaja 2.

Nadzwyčajny wynachad „PATENT" Heliolux

LAMPY naftowyja z achraniajučym palnikam i niałopajučymsia cylindram i lampy naftowahazowyja, žarowyja, śniežna biełaje światło ad 90 da 2000 świečak, taksama lichtary ad 200/00 świečak na ŭsialakaje światło nadajucca.

Da kožnaj staroj lampy palnik padychodzić z redukcyjnym pierścieniem.

Na žadańnie wysyłaju cennik biazpłatna.

Šukaju salidnych i pawažnych ahientaŭ z fatahrafijaj i paświedčańniem ab maralnaści.

Źwiartacca pad adresam:

Paweł Rychter, Bielsko Śl. Cieszyński ul. Cieszyńska 24.

MAŠYNY DA SYĆCIA

systemu SINGERA, pieršaradnaj dabraty naharodžany załatymi madalami prapanuje:

Józef Ankudowicz

Warszawa, Nowogródzka 2.

Nožnyja banbenkawyja I hatunak 280 zł., gabinetawyja krytyja 330 zł., wialikija krawieckija 350 zł. Tolki hetyja najtrywalejšyja i najbolš adpawiednyja na prawincyju.

15-cihodniaja hwarancyja.

Wysyłajem na prawincyju za zaličeńniem kalajowym pa atrymańni poštaj **50 zł. zadatku.** Pierasyłka i apakawańnie na košt firmy.

Cenniki i abjaśnieńni wysyłajem na žadańnie **biazpłatna.** Uwaha! Firma Chryścijanskaja.

Redaktar Jan Paźniak. Bieł. Druk. im Fr. Skaryny. Wilnia, Zawalnaja № 6—10. Wydawiec Albin Stepowič